

VITA MARINA -

Zeebiologische documentatie
18e jaargang nr. 2 - februari 1968

INHOUD: 8 bladzijden

WORMEN pag. 9-12

COLLECTIETECHNIEK pag. 25-26

VARIA MARITIMA pag. 117-118

VISSEN SLAPEN

De vraag of vissen slapen heeft de wetenschap allang beziggehouden. Lange tijd heeft er eigenlijk geen zekerheid bestaan of vissen nu wel of niet slapen. Die onzekerheid is thans opgeheven. Recente onderzoekingen over het gedrag van vissen met het oog op de visserij stellen buiten twijfel, dat vissen inderdaad slapen en wel dikwijls 's nachts. Meer nog, vissen slapen erg vast, zij worden van licht of geluid nauwelijks wakker. De resultaten van deze onderzoekingen zijn onlangs bekend gemaakt tijdens een conferentie te Bergen in Noorwegen, gehouden onder auspiciën van de FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de UNO. De gegevens kwamen zowel van Russische als van Amerikaanse zijde.

Russische onderzoekers hebben geconstateerd, dat in de Barentssee op 200 tot 600 meter diepte kabeljauw en schelvis slapen met de neus in de richting van de golfstroom. De slapende vissen reageerden niet op de aanwezigheid van de duikkamer, waarmee het onderzoek werd verricht en ook niet op sterke lampen. De Amerikaanse ervaringen in het oceanografisch laboratorium op de Bahama-eilanden leidden tot dezelfde resultaten.

Men had wel vijf tot tien minuten nodig om slapende vissen wakker te krijgen. Hier werd tevens geconstateerd, dat vissen op hun zij gaan liggen en zelfs steun zoeken door tegen een stuk rots te leunen.

W.F.

JUISTE CONTRIBUTIEBEDRAG

Het komt nogal eens voor dat bij het voldoen van de jaarcontributie f 10.— in plaats van f 12.50 wordt overgemaakt. Dit gebeurt dan wellicht uit een tè oude gewoonte, want in december 1965 werd al medegedeeld, dat de contributie moest worden verhoogd tot f 12.50. Wie minder dan dit bedrag heeft overgemaakt, verzoeken wij dan ook beleefd het verschil te suppleren. Degenen die reeds meermalen te weinig hebben overgemaakt zullen nog een nota ontvangen.

Misschien is de oorzaak van deze moeilijkheid gelegen in de omstandigheid, dat het titelblad aan de binnenzijde nog een oud bedrag vermeldt. Indien dit inderdaad zo is, wilt u het dan even wijzigen. Het voorkomt vergissingen en daardoor administratieve werkzaamheden in de toekomst. Mocht u uw bijdrage voor 1968 nog niet hebben overgemaakt, zoudt u dat dan alsnog zo spoedig mogelijk willen doen. Vanzelfsprekend geldt dit ook over eventuele contributie-achterstand. Bij voorbaat hartelijk dank.

Penningmeester

LITERATUUR

De administratie van de SWG-tabellen is overgebracht naar het bureau van de K.N.N.V. Dit betekent, dat bestelling van deze tabellen in afwijking van hetgeen daarover eerder is vermeld (Literatuur blz. 15) thans moet geschieden door storting of overschrijving op postrek. 13028 t.n.v. Bureau K.N.N.V. te Hoogwoud onder vermelding van „SWG-tabellen nrs ...”. Verkrijgbaar zijn nog de volgende tabellen:

14. Spookkreeftjes	f 0.50
17. Zeenaaktslakken	f 1.10
19. Cirrepedia (Zeepokken, Eendemossels)	f 2.—
20. Stekelhuidigen	f 1.25
21. Zwaardscheden en mesheften	f 1.40

JAARRINGEN IN SCHELLEN

Net als in bomen, vindt men in schellen jaarringen en hetzelfde geldt voor de meeste koralen. Deze soms duidelijk zichtbare ringen worden veroorzaakt door het jaargetijde — veranderingen in de hoeveelheid licht — en door kleine variaties in het gehalte aan voedsel en zouten in het water. Onderzoekt men zo'n jaarring met behulp van sterke microscopen, dan blijkt deze te zijn opgebouwd uit enkele honderden dunne laagjes, die elk tussen acht en dertig mikron dik zijn. Bij recente schellen en koralen vindt men in iedere jaarring ongeveer 365 van deze laagjes. Men is er tegenwoordig vrij zeker van, dat elk laagje de afzetting van kalk gedurende één etmaal vertegenwoordigt. Men kan deze mogelijkheid tot „dagen tellen” uitbreiden tot fossiele schellen. Daarbij is gebleken dat jaarringen in koralen uit het Devoon — ongeveer 400 miljoen jaren geleden — gemiddeld 399 laagjes bevatten. Dit betekent, dat de dag toen slechts 22 van onze uren duurde. Jaarringen in mosselschellen uit het Boven Krijt — 80 miljoen jaar geleden — geven aan dat het jaar toen 376 dagen telde. Wanneer deze interpretatie juist is, geeft dit een van de eerste directe bewijzen voor de vertraging van de rotatie van de aarde om haar as. (Het Vaderland)

ZWAARDVIS CONTRA ONDERZEEËR

Een Amerikaanse onderzeeboot die gebruikt wordt voor onderzoekingen op de zeebodem heeft onlangs een vreemd ongeluk gehad. Op ongeveer 600 m diepte zag men een wat vreemde vorm in de buurt van het schip. Dat bleek een zwaardvis — *Xiphias gladius* L. — te zijn, die in alle staten van opwinding verkeerde over deze invasie van zijn jachtgebied. Hij zette vaart, ramde het schip en raakte met zijn „zwaard” net een van de zwakkere plek-

ken van de sloopshuid. De zwaardvis bleef vastzitten en maakte zo'n stampij, dat de kapitein spoorlags met de vis naar de oppervlakte terugkeerde. Het bleek een betrekkelijk klein exemplaar te zijn: gewicht 90 kilo, lengte zwaard 80 cm. Wanneer men er rekening mee houdt, dat een zwaardvis nogal humeurig en agressief kan zijn, betekent dit dat diepzeeonderzoek interessanter is dan u denkt en gevaarlijker dan u dacht. (Het Vaderland.)

POSTZEGELS MET ZEEDIEREN

Wellicht mede door onze rubriek mariene filatelie is naar wij hebben geconstateerd menigeen overgegaan tot het aanleggen van een collectie van postzegels, waarop zeedierenmotieven zijn afgebeeld, zoals schellen, vissen, koralen, schaaldieren e.a. Verscheidene verzamelaars hebben tijdens een bezoek aan het schellenmuseum „In de Schulp” onze verzameling kunnen bekijken. Vaak werd dan de vraag gesteld of wij ook zegels voor ruil of verkoop beschikbaar hadden. Dat was tot voor kort niet het geval, maar thans is het ons gelukt een aardige stock op te bouwen van postzegels met dergelijke motieven. Daarmee hebben wij het volgende plannetje. In een stockboekje maken wij een zo uitgebreid mogelijk collectie van losse zegels zowel als van complete series met de prijzen erbij. Dit boekje sturen wij toe aan belangstellenden, die de zegels waarvoor zij interesse hebben eruit halen en de tegenwaarde in gangbare postzegels van 15 of 20 cent in het boekje leggen. Daarna stuurt men het boekje aangetekend terug naar het museum, Zuid-Hollandlaan 5 te Den Haag. Wilt u van dit aanbod gebruik maken, schrijft u ons dan snel; de aanvragen zullen in volgorde van binnenkomst worden afgewerkt.

B. E.